

19.11.2025

Keski-Suomen hyvinvointialue
Aluehallitus

Turvallisuuslautakunnan lausunto sosiaali- ja terveydenhuollon palveluverkkouudistuksesta, 2. vaihe

Turvallisuuslautakunnan näkemyksenä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluverkkouudistus tarvitaan Keski-Suomen hyvinvointialueen toiminnan ja talouden tasapainoon saattamiseksi.

Lausunnossaan turvallisuuslautakunta on arvioinut sosiaali- ja terveydenhuollon palveluverkkouudistuksen esitystä erityisesti turvallisuuden ja varautumisen näkökulmasta.

Palveluverkkouudistus turvallisuuden näkökulmasta

Turvallisuuslautakunta haluaa korostaa tuetun asumisen yksiköissä ja kotona annettavan hoidon turvallisuuden tärkeyttä palveluverkon suunnittelussa ja käytännön toiminnassa. Turvallisuuslautakunta esittää huomioitavaksi seuraavia asioita:

- Asukkaiden todellinen toimintakyky on huomioitava oikean hoitopaikan valinnassa ja kotona asumisen turvallisuudessa. Palvelutason ja palvelumuotojen kohdattava todellinen tarve.
- Palvelutarpeen mukainen hoitajamitoitus tulee huomioida tuetun asumisen sekä asumispalveluiden yksiköissä.
- Etähoiva- sekä liikkuvia palveluita kehitettävä ja otettava käyttöön laajemmin.
- Asukas- ja potilaskuljetusten turvallisuus ja logistiikkajärjestelyt sekä niiden vaikutukset tulee huomioida palveluverkon kokonaisuudessa.
- Tilaturvallisuuteen tulee kiinnittää huomioita niin asiakkaiden ja potilaiden kuin henkilökunnankin näkökulmasta. Henkilöstön työkyvyn mahdollistamisessa terveysturvalliset ja työturvalliset työolosuhteet ovat tärkeässä asemassa.

Ensihoitopalvelut maakunnan turvana

Turvallisuuslautakunta korostaa maakunnan kattavien ensihoitopalveluiden tärkeyttä osana sosiaali- ja terveydenhuollon palveluverkkoa. Turvallisuuslautakunta esittää, että hyvinvointialueen tulee panostaa kuntalais- ja kuntaviestintään ensihoitopalveluiden roolista osana sosiaali- ja terveydenhuollon palveluverkkoa. Ihmisten turvallisuuden tunnetta tulee vahvistaa ja ylläpitää palveluiden muutosten keskellä. Äkillisissä sairastumisissa ja loukkaantumisissa kiireellisen hoidon antaminen ja tarvittaessa potilaan kuljettaminen hoitoyksikköön turvataan.

Palveluverkkouudistus häiriö- ja poikkeusoloihin varautumisen näkökulmasta

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluverkon uudistamisen suunnittelussa on pyritty huomioimaan häiriö- ja poikkeusolot palvelutoiminnan jatkuvuudenhallinnan sekä vakavien häiriötilanteiden edellyttämien, normaalista poikkeavien ratkaisujen näkökulmasta. Ennakkoarvioinnin perusteella palvelutuotannon kyvykkyys ei merkittävästi heikkene mahdollisen uuden palveluverkon myötä, osittain tilanne on jopa paranemassa. On kuitenkin syytä huomioida, ettei mahdollinen palveluverkon liian voimakas tiivistäminen tulevaisuudessa nyt lausunnolla olevan palveluverkkouudistuksen lisäksi tukisi organisaation kyvykkyyttä huolehtia asukkaiden tarpeista häiriö- ja poikkeusoloissa.

Osana ehdotettua palveluverkkoratkaisua luovutaan etenkin paikkamäärältään tai volyymiltään pienistä toimintayksiköistä. Häiriö- ja poikkeusoloihin varautumisen kannalta positiivisia vaikutuksia ovat asiakas- ja potilasturvallisuuden paraneminen pienistä yksiköistä luopumisen myötä. Pienten yksiköiden keinot varautua normaaliolojen häiriötilanteisiin (esimerkiksi sähkö-, vesi- tai tietoliikenneyhteyksien katkokset) ovat rajalliset verrattuna isompiin yksiköihin. Kokoluokaltaan suuremmat toimintayksiköt kykenevät muokkaamaan toimintaansa monipuolisemmin, niissä on käytössä paremmat varavoima- sekä korvaavat vedenjakelujärjestelmät. Henkilöstövahvuus sekä valmiusosaamisen riittävyys toteutuvat todennäköisesti suuremmissa yksiköissä paremmin. Asiakas- tai potilassiirtoja arvioidaan tarvittavan vähemmän suuremmista yksiköistä, kuin suuresta määrästä pieniä.

Valmiuslakiin 1552/2011 sekä lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021 ollaan tekemässä muutoksia, jotka osaltaan vaikuttavat hyvinvointialueen mahdollisuuksiin varautua häiriötilanteisiin. Jatkossa palveluiden vaihtoehtoisissa järjestämistavoissa mahdollistetaan aiempaa laajempi yhteistoiminta yksityisten palveluntuottajien kanssa. Esimerkiksi asumispalveluissa yksityisen palvelutuotannon kanssa tehtävä yhteistyö vähentää tarvetta oman tuotannon laajaan ylläpitoon palveluiden hajauttamisen näkökulmasta. Toimenpiteitä ja suunnittelua edellyttäväksi riskiksi palveluverkkouudistuksessa tunnistetaan palveluverkkoinfrastruktuurin kyvykkyys poikkeusoloissa, kuten sotilaallisen konfliktin uhkaan liittyvässä tilanteessa. Toimintayksiköiden suojaamistoimenpiteet sekä väestönsuojien riittävyys ja laatu tulee varmistaa. Erityisen kriittiseksi luokiteltujen sote-kiinteistöjen suojaaminen on välttämätöntä, samoin väestönsuojien käytettävyys nykyisen kaltaisissa sotilaallisissa operaatioissa tulee arvioida.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää hyvinvointialueen henkilöstön osaamisen ylläpitoon varautumisen osalta. Muuttuva toimintaympäristö tuo mukanaan uudenlaisia häiriö- ja poikkeustilanteita, ne voivat eskaloitua nopeasti ja olla vaikutuksiltaan laajoja. Yhteistoiminta muiden hyvinvointialueiden ja osaltaan myös puolustusvoimien kanssa edellyttää huolellista suunnittelua sekä etenkin harjoittelua.

Turvallisuuslautakunta esittää osana palveluverkkoa koskevaa päätöksentekoa toimenpiteitä:

- Osana palveluverkon toimeenpanoa arvioidaan häiriö- ja poikkeusoloihin varautumisen muutosten vaikutuksia, ja varmistetaan muuttuneen palveluverkon

kyvykkyys varautua häiriö- ja poikkeustilanteisiin. Kehittämistarpeet tunnustetaan ja laaditaan suunnitelma epäkohtien korjaamiseksi.

- Palvelutuotannon kannalta kriittisten kiinteistöjen suojaustarpeet kartoitetaan, lisäksi valmistellaan ajan tasalla olevat suunnitelmat palvelutuotannon hajauttamiseksi.
- Henkilöstön varautumisosaaminen varmistetaan kaikilla tasoilla. Hyvinvointialueen sisäisestä-, YTA-tasoisesta sekä kansallisesta kyvykkyudesta toimia erilaisissa häiriö- ja poikkeustilanteissa huolehditaan riittävällä resurssoinnilla ja riittävällä täydennyskoulutuksella.